

LEKCE 7 – SLOVNÍ ZÁSoba A SKLADBA SLOVA

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLU 1

V polovině 20. století se Jáchymov zapsal do historie smutně, **znevlněním** tisíců lidí zneužitých komunistickým **režimem** k těžbě uranu. V celém průběhu dolování od raného novověku po současnost byly horníky, báňskými úředníky a vědci nalézány **unikátní** vzorky minerálů, které nepřestávají udivovat svou kvalitou i pestrostí zastoupených druhů. Postupem času se z Jáchymova stala mineralogická **lokality** světového významu.

1. Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze ve výchozím textu považovat za slova souznačná/synonyma (A), nebo ne (N):

	A	N
1.1 znevlnění – uvolnění	☐	☐
1.2 režim – vláda	☐	☐
1.3 unikátní – jednoznačný	☐	☐
1.4 lokalita – oblast	☐	☐

2. Která zvířata patří do následujících vět?

- A) Je chudý jako kostelní _____.
B) To je počasí, že by _____ nevyhnal.
C) Babička nikdy neponocovala, chodila spát se _____.
D) Po tréninku má vždy hlad jako _____.

3. Co znamená, když o někom řekneme, že **vzal roha**?

- A) schoval se
B) prohrál
C) utekl
D) něco ukradl

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLU 4

Je jaro 1977 a tajní policisté právě pořádají hon na všechny, kdo mají něco společného s právě založenou nezávislou ***** nazvanou Charta 77.

4. Které slovo lze doplnit na vynechané místo ve výchozím textu (*****)?

- A) iniciativou
B) iniciálou
C) inspirací
D) inovací

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLŮM 5-6

Pozoruhodná byla rovněž ***** o Čecha, jehož jméno je pro nás ***** hrdinství. Zájemci mohli do ***** napsat jakékoli jméno podle svého uvážení. Jednoznačným vítězem se stal Jan Hus. Jeho odhodlání bránit pravdu a svoji víru ocenil každý pátý *****.

5. Která čtveřice slov patří na vynechaná místa textu?

- A) anketa, symbolem, kolonky, respondent
B) anketa, synonymem, kolony, resident
C) anabáze, symbolem, kolonády, reproduktor
D) animace, metaforou, kolonky, respondent

6. Která z následujících slov z výchozího textu je mnohoznačné?

- A) pravda
- B) hrdinství
- C) vítěz
- D) jméno

Rozděl slova na jednoznačná a mnohoznačná:

prapor, houba, dárek, talíř, oko, pohoří, kohoutek, pánev, pes, známka, taška, stůl, zámek, pero, hruška, hlavička, kopyto, stolička, kolo, zásuvka, lžice, zub.

7. Ve kterém z následujících spojení je dvojice slov ve stejném vztahu jako dvojice slov *den – noc*?

- A) strom – smrk
- B) cibule – česnek
- C) zima – chlad
- D) vysoký – nízký

8. Do následujících vět doplň názvy částí lidského těla, které tam patří:

- A) Dlouhá krajková sukně jí hned padla do _____.
- B) Zdálo se nám o hamburgrech a zdejších párcích v rohlíku a těšili jsme se, jak si dáme do _____.
- C) Získal v testu jen 15 bodů z 50, takže zkoušku složil s odřenýma _____.
- D) Bylo jasné, že se mu snaží vlichotit do přízně – že mu mažou med kolem _____.
- E) Oba bandité byli až po _____ ozbrojeni.
- F) Nevěřím ti, ani co by se za _____ vešlo.
- G) Je to podvod a na takové jednání nemám _____.
- H) Je to celé nesmysl, nemá to _____ ani _____.

9. Rozhodněte o každém z následujících přísloví, zda je napsané tak, jak se říká (A), nebo ne (N):

	A	N
9.1 Vrabec k vrabci sedá.	☐	☐
9.2 Bez práce nejsou peníze.	☐	☐
9.3 Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.	☐	☐
9.4 Co na srdci, to na jazyku.	☐	☐
9.5 Hlad má velké zuby.	☐	☐
9.6 Kdo seje vítr, sklízí bouři.	☐	☐

10. Kterou z následujících částí slov nelze připojit za předponu *nad-*, *nade-*:

- A) lesní
- B) časový
- C) psaný
- D) objemný

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLU 11

Král Lávra zpracovává irskou pohádku o panovníkovi s oslíma ušima, který **se bál**, aby se o jeho **potupě** nedozvěděli obyvatelé, a proto dal každého holiče popravít. Kukulín **slíbil** králi, že jeho tajemství nikdy **neprozradí**, a tak ho Lávra **ušetřil**. Jenže holič to nevydržel a pošeptal vše do duté vrby. Český muzikant si větvičkou z vrby **opravil** basu a ta celé tajemství prozradila...

11. Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zde je lze ve výchozím textu považovat za slova opačného významu (A), nebo ne (N):

	A	N
11.1 bál se – strachoval se	☐	☐
11.2 potupa – pocta	☐	☐

11.3 slíbil – odmítl	☐	☐
11.4 neprozradí – zatají	☐	☐
11.5 opravil - zničil.	☐	☐

12. Kterým slovem lze vhodně nahradit slovo *ušetřil* ve výchozím textu?

A) uspořil	C) nastřádal
B) uchránil	D) neplýtvat

VÝCHOZÍ TEXT K ÚKOLU 13.

Pověra je víra v jevy nebo bytosti, která v rozporu s racionálním myšlením a bez rozumných důvodů přiřazuje věcem a dějům nadpřirozenou schopnost ovlivňovat budoucnost.

13. Rozhodněte, zda následující věty odpovídají výchozímu textu a jsou tedy pověrami (A), nebo ne (N):

	A	N
13.1 Černá kočka přes cestu nosí smůlu.	☐	☐
13.2 Na Nový rok se nemá jíst drůbež, aby vám neuletělo štěstí.	☐	☐
13.3 Zvyk je železná košile.	☐	☐
13.4 Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.	☐	☐